

повномасштабного вторгнення, зараз притаманна місія зброї. Сьогодні, під час війни, наша культура не тільки є об'єктом захисту, але й сама захищає, об'єднує, дає сили й насагу. Це те, що тримає нас у рішучості й наповнює енергією рухатися вперед, постає й метою, і засобом одночасно.

Тому настільки важливо вкладати в підтримку культурних інституцій сили, час і фінанси. Зараз як ніколи на часі державна підтримка культури, і так потрібна загальнодержавна стратегія розвитку. І все це необхідне тому, що лише повне дистанціювання від російської культури, повна незалежність від неї й самодостатність не просто наблизять нашу Перемогу, а зроблять її повноцінною й остаточною. Адже це не лише допоможе повернути загарбані території, а й унеможливить зазіхання на них у перспективі, бо зможемо відвоювати головне — розум і душі людей.

Список використаних джерел

1. Газета «День». ТОВ «Українська прес-група».
2. Канал YouTube.
3. Gazeta.ue.

Мотилевич Ірина,
викладачка Полтавської дитячої
художньої школи імені Святослава
Пашинського (м. Полтава)

ВІДРОДЖЕННЯ ТЕХНІКИ ЛІНОРИТУ НА УРОКАХ РИСУНКУ В СУЧАСНІЙ ДИТЯЧІЙ ХУДОЖНІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** У цій статті розглянено історію техніки лінориту, її переваги та можливості в контексті сучасного навчання малюванню в дитячих художніх школах.*

***Ключові слова:** ліногравюра, лінорит, графіка*

У сучасному світі, коли технології надто часто витісняють традиційне мистецтво, потрібно ставити перед собою задачу на відновлення та популяризацію видів та технік мистецтва, які мають давню історію. Однією з

таких технік в графіці є лінорит, який, на перший погляд, може здатися забутим мистецтвом, проте має великий потенціал для розвитку в дитячих художніх школах.

Ліногравюра (від лат. *linum* – полотно і гравюра) – вид станкової графіки, гравюра на лінолеумі та відбиток зображення з неї; ручний спосіб виготовлення форми високого друку. Інша назва ліногравюри – лінорит.

Виконують рисунок на папері через призму чорно-білого зображення. Потім за допомогою кальки переноситься зображення на поверхню лінолеуму маркером. Спеціальними металічними інструментами (різцями) заокругленої чи трикутної форми кінцівки вирізаються білі форми на зображенні по поверхні лінолеуму. Після цього поверхню лінолеуму промазують тиражною фарбою за допомогою валика. Використовуючи офортний станок, отримуємо відбиток рисунку на поверхні паперу. Кількість таких копій зображень може бути необмеженою.

В Україні 1920–30-і рр. першими до техніки лінориту звернулися В. Замирайло, О. Кравченко та інші. В. Касіян створив цикл робіт «Дніпрельстан» (1934), «Бригадир Г. Замковий», «Оленочка», «Т. Шевченко з казахським хлопчиком», «Т. Шевченко» (усі – 1960 р.). О. Пащенко експонував кольорову ліногравюру про красу краєвидів Києва та околиць (1937) та відбудову Дніпрогесу (1947). У 1950-х рр. поширилася техніка кольорової ліногравюри, характерна для львівських митців, зокрема В. Бунова, Л. Левицького, Я. Музики, О. Шатківського.

Це лише декілька прикладів українських художників, які працювали з ліногравюрою. Варто відзначити, що ліногравюра продовжує залишатися в осередку митців різних країн, включаючи Україну, і використовується для вираження різноманітних ідей та емоцій у мистецтві.

Багато педагогів мистецтва та візуального мистецтва вивчали та використовували ліногравюру у своїй практиці. Серед них:

- Пола Годдард (Paula Modersohn-Becker) – німецька художниця, яка активно вивчала та використовувала ліногравюру в своїх роботах.

- Отто Дік (Otto Dix) – німецький художник епохи експресіонізму, який також володів цією технікою і використовував її у своїх творчих роботах.

- Кате Колвіц (Kate Kolwitz) – німецька графічна художниця, відома своїми ліногравюрами, які відображали життя робітників та соціальні проблеми.

- Педро Лауренцо (Pedro Laurenz) – аргентинський художник, який використовував ліногравюру в своїх творчих роботах, що відображали аргентинську культуру та історію.

Ці та інші художники та педагоги мистецтва вивчали та використовували техніку ліногравюри, ділилися своїми знаннями з наступними поколіннями мистецтвознавців і художників.

До відомих дослідників у галузі вивчення мистецтва та графіки на уроках образотворчого мистецтва віднесемо:

- Джеймс Хілліер – автор численних публікацій та досліджень у галузі мистецтва та мистецької освіти, наголошував на ефективності використання графіки на уроках.

- Ліза Перрен – її дослідження зосереджені на вивченні впливу мистецтва, зокрема графіки, на розвиток творчості та інших аспектів особистісного зростання учнів.

- Річард Джоллі – його дослідження фокусуються на ролі мистецтва у навчанні та вихованні, включаючи вивчення впливу мистецької активності, зокрема графіки, на розвиток дітей.

- Енн Майнер – проводить дослідження в галузі мистецької освіти та педагогіки мистецтва, а також вивчає ефективність використання різних методик та підходів у навчанні графіки.

- Джуді Скотт – її дослідження спрямовані на вивчення інноваційних підходів до викладання мистецтва, включаючи використання технологій та розвиток творчих навичок учнів через графічні проєкти.

Це лише декілька прикладів науковців, які проводять дослідження у

галузі мистецтва та графіки та їх використання на уроках образотворчого мистецтва. Їхні роботи допомагають розширити наше розуміння впливу мистецтва на розвиток дітей та ефективність методів навчання у цій галузі.

Викладання ліногравюри у художніх школах може варіюватися в залежності від конкретної програми навчання, можливостей закладу та інших факторів. Однак можна сказати, що ліногравюра залишається важливою технікою у графічному мистецтві.

Ліногравюра має свої особливості, які роблять її привабливою для навчання в художніх школах:

- технічні аспекти: виконання ліногравюри вимагає від учнів дбайливості, терпіння та майстерності у роботі з інструментами. Це дає змогу вчителям розвивати навички та технічну кмітливість учнів;
- креативність та виразність: ліногравюра дозволяє учням виразити свої ідеї та почуття через мистецтво. Вона стимулює їхню креативність та уяву, що робить їхню творчість більш виразною та особистою;
- традиція і історія: ліногравюра має довгу історію та традиції у мистецтві, що робить її цікавою для вивчення у художніх школах. Вона дозволяє учням поглиблювати своє розуміння мистецтва та зв'язків між сучасністю та минулим.

Вивчення ліногравюри може мати значний вплив на психологічний розвиток учнів у школі через кілька ключових аспектів:

- самовираження та самовдосконалення: ліногравюра дає учням можливість вільно виражати свої думки, почуття та ідеї через мистецтво. Процес творення допомагає їм розкрити свою індивідуальність та відчути задоволення від власної творчості. Це сприяє психічному самопочуттю та самопізнанню;
- креативність та уявність: виконання ліногравюри стимулює креативне мислення та уяву учнів. Вони повинні знаходити нестандартні рішення для втілення своїх ідей у реальність, що сприяє розвитку креативності та уяви;

- концентрація та терпіння: процес створення ліногравюри вимагає великої уваги до деталей та терпіння. Учні повинні бути уважними та цілеспрямованими, щоб досягти бажаного результату. Це допомагає розвивати навички концентрації та терпіння;

- емоційний вираз та самовираження: ліногравюра може стати механізмом для вираження емоцій та почуттів учнів. Вони можуть вільно виразити свої емоції через мистецтво, що допомагає збалансувати їхні психічні стани та розвивати емоційну інтелігенцію;

- сприйняття та аналіз: процес створення ліногравюри вимагає аналізу форми, ліній та композиції. Учні повинні вивчати та розуміти структуру зображення, що розвиває їхні навички сприйняття та аналізу.

В цілому, ліногравюра може стати цікавим та корисним засобом навчання на уроках рисунку, що допоможе учням розвивати не лише художнє, а й критичне мислення та творчість.

Відновлення ліногравюри в сучасних художніх школах є надзвичайно важливим кроком для збагачення мистецької освіти та розвитку творчого потенціалу учнів. Вирішивши відновити цю давню техніку, школи отримують можливість зблизити учнів із витонченим мистецтвом графіки та розширити їхнє художнє бачення та навички. Ось декілька висновків про важливість відновлення ліногравюри в сучасних художніх школах:

- збагачення мистецької освіти: ліногравюра є важливою частиною історії мистецтва та має великий потенціал для навчання учнів основам графіки та технік візуального виразу. Вона дозволяє учням ознайомитися з традиціями мистецтва та вивчити основи композиції, лінійної роботи та тонування;

- розвиток креативності та творчості: виконання ліногравюри сприяє розвитку креативного мислення та уяви учнів. Ця техніка вимагає від них експериментувати з формами, лініями та текстурами, що стимулює їхню творчість та допомагає розкрити їхні потенційні можливості;

- важливість ручної праці та технічних навичок: виконання ліногравюри вимагає від учнів дбайливості та точності у роботі з інструментами, що розвиває їхні ручні навички та технічну доречність. Ці навички є важливими в будь-якій області мистецтва та дизайну;

- стимулювання самовираження та виразності: ліногравюра дозволяє учням вільно виражати свої думки, почуття та ідеї через мистецтво. Вона надає їм можливість створювати власні твори, що допомагає розвивати їхнє власний мистецький стиль та особисту виразність.

Отже, відновлення ліногравюри в сучасних художніх школах є важливим кроком для розширення мистецької освіти та розвитку творчого потенціалу учнів. Вона сприяє розвитку різних аспектів їхньої особистості, від креативності до ручних навичок, і дозволяє їм вільно виражати свої почуття та думки через мистецтво.

Таким чином, використання ліногравюри на уроках рисунку не лише дозволяє учням виразити себе, але і сприяє їхньому розвитку як особистості, розвиваючи у них такі важливі навички, як увага до деталей, творчість, організація та систематичність.

Відновлення інтересу до техніки ліногравюри на уроках рисунку в сучасних дитячих художніх школах відображає тенденцію до пошуку різноманітних методів навчання та розвитку творчого потенціалу у дітей. Використання ліногравюри допомагає створити стимулююче середовище для розвитку художнього мислення та технічної майстерності, а також сприяє формуванню естетичного смаку у молодих художників.

Ця техніка відкриває безмежні можливості для творчості та самовираження і її використання на уроках рисунку в сучасних дитячих художніх школах стає важливим етапом у формуванні майбутніх митців.

Список використаних джерел

1. Бокань В. Українська графіка 1960-1970. К., 1997.
2. Горинь Б. Графічна Шевченкіана Софії Караффи-Корбут. К., 2014
3. Графіка Львова: альбом. К., 1971. 110 с.

4. Касіян В. І. Альбом репродукцій. К., 1962.
5. Касіян В. Про мистецтво. К., 1970. 285 с.
6. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: *навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів*. Київ : Видавн. дім «Слово», 2007. 296 с.
7. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: *навч. посіб.* Київ : Кондор, 2006. 200 с.
8. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво : *слов.-довід.* Тернопіль : Навч. кн.-Богдан, 2003. 216 с.
9. Яців Р. М. Львівська графіка 1945-1990. Традиції та новаторство. К., 1992.

Мурза Світлана,
викладач-методист ДМШ № 5 (м. Одеса)

ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ФОРМ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ІГРОВИХ РУХІВ НА РОЗВИТОК ДИРИГЕНТСЬКОЇ ТЕХНІКИ

***Анотація.** У статті розкрито аспекти співвіднесення форм ігрових рухів музикантів-інструменталістів та диригентської жестової системи, виявлено, що диригентський жест постає в своїх формах руху близьким не тільки музичному вислову як такому, а й різним формам виконавських музично-інструментальних рухів.*

***Ключові слова:** диригентський жест, диригентська техніка, виконавська інтерпретація, форми, інструментально-ігрові рухи.*

***Постановка проблеми.** Спорідненість музично-інструментальних і оркестрово-диригентських жестів визначається не тільки історико-виконавськими аспектами розвитку диригентського мистецтва (зокрема, капельмейстерським керуванням за інструментом – «зсередини» колективно-виконавського процесу), а й спільною необхідністю (у складності*